

Vide, kas tiek sakopta, personalizē katra paša vidi, kurā dzīvojam

Par hokeju, vidi un bērniem

Intervija ar **Artūru Irbi**

Zanda Mālniece, *Projekts Pēdas*

Vai Jūsu ikdienā pavasaris un gadalaiku maiņa ienes kādas pārmaiņas?

Bērniībā likās, ka ziema ir visjaukākais gadalaiks, jo tad bija sniegs un ledus, varēja *riktīgi* izdauzīties un uzspēlēt „hoki”. Agrāk pavasaris man vienmēr saistījās ar lielākajām un aktīvākajām sporta nodarbībām un hokeja mačiem, sīvākajām cīņām. Tad tika izcīnītas medaļas un kausi. Tagad ir savādāk. Esmu daudzus gadus pavadījis Ziemeļamerikā, kur tādu īstu ziemu nemaz nesanāca izbaudīt un pavasaris bija ļoti nosacīts. Karolīnā, kur mēs dzīvojam, bija tādi īpatnēji koki, kuriem lapas turējās un turpināja birt, kamēr izplauka jaunās. Man vienmēr ir patīcis dzīvot tuvāk dabai. Pilsēta ir liela „stresa mašīna”, kur var *forši* apgūt visas izjūtas, ko cilvēka dzīvē veido stress.

Kādi ir Jūsu profesionālie nākotnes plāni?

Šobrīd īpaši nav jēgas kaut ko plānot un lemt. Tam ir vajadzīga motivācija. Agrāk tas notika secīgi, zināju, kas man ir jādara, lai nākamgad notiktu tas un tas, kur es kurā brīdī būšu. Šobrīd es īpašus nākotnes plānus vairs nestādu. Pagājušajā gadā bija olimpiskās spēles, Rīgā notika pasaules čempionāts. Šis gads ir tukšāks un diezgan skaidri sastapos ar realitāti, ka kaut ko darīt uz nepilniem 100% jeb ar dalītu pieeju nav vērts. Tā zināmā mērā bija laba mācībā- jauna skola dzīvē.

Ja Jums šodien būtu 18 gadu, vai izvēlētos saistīt savu nākotni ar sportu un hokeju?

Viennozīmīgi! Tādu gandarījumu un iekšējam piepildījumu, kā man sniedz sports, ir ļoti grūti gūt kādā citā dzīves sfērā.

Domājot par jauniešu iespējām toreiz un tagad - varbūt šodien tā pieeja un domāšana būtu daudz racionālāka?

Jā, protams. Bet es tomēr domāju, ka visiem ir dotas iespējas. Es skatos, ko man dārgajā arodā dara jaunie. Manuprāt, varētu darīt daudz vairāk. Mums savulaik bija sava veida sistēma, kura palīdzēja mums sagatavoties lielajam hokejam. Pašreizējā sistēma turpina darboties uz iepriekš iegūtās inerces rēķina. Bet tas viss var apstāties.

Ir saceltas neskaitāmas halles un daudz vairāk puīši var nodarboties ar hokeju. Kad es sāku trenēties, bija tikai viens mākslīgā ledus laukums visā Rīgā.

Tagad mēs dzīvojam kapitālisma sistēmā, ko gluži par pilnvērtīgu kapitālismu nevar nosaukt. Tas nes līdzī ne tikai iespējas, bet arī zināma veida atbildību. Atbildība gulstas nevis uz bērniem, bet uz līdzcilvēkiem - vecākiem, skolotājiem, treneriem. Tas ir viens virziens, kur nopietni vajadzētu padomāt par investīcijām. Pretējā gadījumā mēs varam tikai atražot. Jauniešiem ir jādod impulss, citādi viss apstāsies un nākotne ir sagaidāma diezgan pelēcīga.

Vai esat gatavs dalīties savā pieredzē?

Viennozīmīgi. Tomēr dzīvē ir jāprot salikt prioritātes un katrs cilvēks zināmā mērā ir egoists. Šajā gadījumā es domāju nevis par sevi, bet par saviem bērniem, savu dēlu. Pašlaik man savs laiks ir jāiegulda viņa dzīvē un audzināšanā. Ir ļoti svarīgi būt līdzās šajā vecumā, kad izkristalizējas viņa personība.

Vai viņš arī spēlē hokeju?

Viņš nodarbojas ar futbolu, tomēr viņam ļoti gribas spēlēt arī hokeju. Nav tā, ka es neļauju, bet viņam pašam ir jāpieņem lēmums un patiešām jāgrib. Manuprāt, tāda viegla bīdīšana kādā virzienā darbojas tikai, piemēram, mūzikas jomā, kad pateicību par to var gaidīt tikai pēc gadiem. Saistībā ar sportu bērnam pašam ir jāizrāda iniciatīva un jāgrib.

Kurā savas dzīves posmā Jums sanācis vairāk saskarties ar vides aizsardzības jautājumiem un problēmām – dzīvojot Latvijā vai ārpus Latvijas?

Vairāk šīs problēmas izjūtu mājās - šī vide tomēr ir tuvāka. Eiropas attīstītajās valstīs vide varbūt pat ir mazliet pārāk sakārtota un vairāk, kā tas ir Ziemeļamerikā. Mums tā ir reāla problēma, jo mūsu sabiedrība tikai veidojas.

Cik nozīmīga ir piederības sajūta konkrētai vietai, videi, valstij? Cik nozīmīga šī piederība ir sportā un vides apziņas veidošanā?

Mums vēl nav izveidojusies sabiedrības kultūra, kurā mums ir ne tikai tiesības, par kurām mēs visu laiku runājam, bet arī pienākumi. Vides joma ir viena no tām, kur iespējams to pienākuma un atbildības sajūtu veidot. Pasākumos, kas izveido kopības sajūtu, kā to dara, piemēram, *Pēdas*. Tas ir vislieliskākais modelis, kā pēc tam gūt panākumus arī tālākajā dzīvē. Sadarbība ar citiem ir neatņemamam mūsu dzīves sastāvdaļa. Mēs neesam Robinsoni Krūzo ar Piektdieņiem uz vientuļas salas.

Vai varat iedomāties, ka kādā brīdī varētu pārcelties uz dzīvi projām no civilizācijas, dzīvot vientuļa mājā meža vidū?

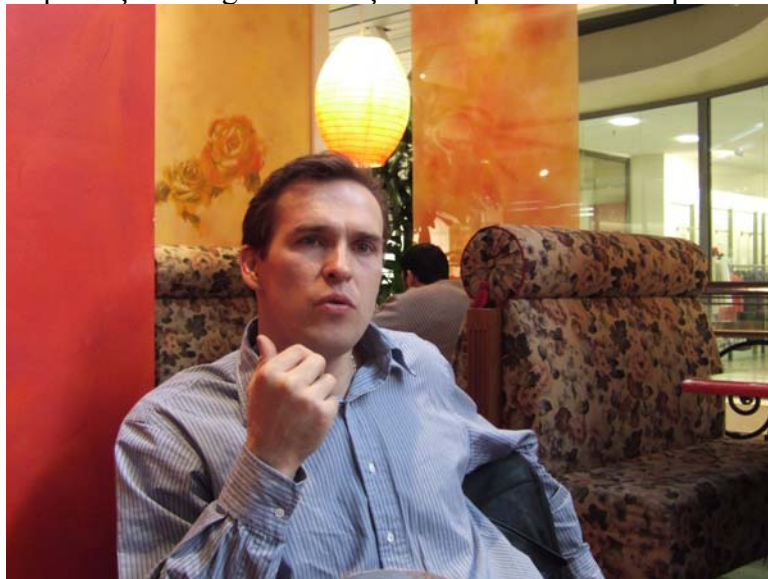
Daudzkārt ir bijusi tāda doma. Man ir nepieciešams izmukt no pilsētas un kādu laiku atrasties vidē, ko cilvēks pašrocīgi nav pārveidojis – atgriezties pie pirmsākumiem, lai dzīvē būtu kontrasts un atkal varētu smelties enerģiju, ko pilsēta nav spējīga sniegt. Ērtības cilvēkam bieži rada problēmas, jo par tām ir jāpūšas.

Globālā sasilšana – reizēm šķiet, ka tas ir kaut kas, ar ko baidīt bērnus, bet kam pieaugušie paši tā īsti netic... vismaz spriežot pēc cilvēku rīcības. Vai Jūs personīgi ikdienā to izjūtat un mēģināt kaut ko darīt „lietas labā”?

Nesen biju aizbraucis pie draugiem Austrijā un es redzu, ka tur cilvēki par to ļoti nopietni domā. Acīmredzot ir jānotiek kaut kam nopietnam, kas nav tikai abstrakts jēdziens, bet kaut kas pavisam reāls. *El Ninjo* efekti okeānos un pēdējā ziema bija ļoti labs piemērs. Kādreiz varēja aiziet uz dīķi paslidot oktobrī un novembrī. Šobrīd tādas iespējas nav. Mums ar dēlu šogad tikai vienu reizi bija iespēja uzcelt sniegavīru. Tas arī ir rādītājs. Bērni ļoti ātri daudz ko noliek pa vietām. Tad ir jādomā par prioritātēm. Vecākiem un skolotājiem ir jābūt kā paraugam, un tad bērns tic.

Kad sākat apzināties cilvēka atbildības nepieciešamību attiecībā pret vidi un dabu?

Tas vistiešāk ir nācis no ģimenes. Sportiskā disciplīna, pareiza atpūta un ēšana – tas viss ir nāca no tēva puses. Tas tika iedzīts tā, ka es to zināju kā ābeci. Atbildība pret vidi ir mammas nopelns. Mēs ģimenē bijām trīs bērni un mani vecāki izšķīrās, kad es biju pusaudža gadus. Mammai bija jāatrod tāds darbs, kas varētu dot iespēju gan nopelnīt, gan būt klāt, lai palaistu bērnus uz skolu un sagaidītu atpakaļ. Lai viņi būtu paēduši un pieskatīti, lai neaiziet neceļos. Mamma sāka strādāt par sētnieci. Tā ir kolosāla skola – būt sētnieka bērnam. Saprast, ko nozīmē vides piesārņošana. Reizi pa reizei dabūju mammai ziemā palīdzēt tikt galā ar sniegu un ledu, vasarā ar sētas sakopšanu. Visi tie izsmēķi un piespļaudītie trošuāri – tas atstāj diezgan šķebinošu sajūtu, ko garāmejojot mēs neievērojam. Mani tas ir skāris ļoti personīgi. Sētnieka darbs vispār ir ļoti smags un es noņemu cepuri šo cilvēku priekšā.

Talkas jēdziens Jums noteikti nav svešs?

Man vislabākā atmiņā ir palikusi otrās vai trešās klases skolas talka, kurā, lecot pāri ugunskuram, es pie kājas piekausēju kaprona zeķi. Ir bijušas daudz un dažādas talkas. Tās ir atmiņas no manas agrākās dzīves, no bērnības, ko es gribēju parādīt saviem bērniem. Cik tas var būt *forši*, kad tu savāc to lielo kaudzi, kura ir tik mīksta, ka tajā var lekt un pazust. Mums ir bijušas labiekārtošanas talkas ar bērniem Ziemeļkarolīnā. Izpratne par to, ka ir sakopta vide, rodas tikai noteiktā vecumā.

Saglabājot intrigu par to, kurā no *Projekts Pēdas* rīkotajām talkām Jūs drīzumā varēs satikt, sakiet, kādēļ ņemot vērā Jūsu aizņemtību, esat gatavs ziedot laiku šādiem pasākumiem?

Var gadīties, ka man jebkurā brīdī jāmēro ceļš, piemēram, uz Ziemeļameriku, kur man vēl joprojām ir saistības ar NHL un bērniem. Tomēr mana dzīve ir saistīta ar šejieni. Vide, kas tiek sakopta, personalizē katra paša vidi, kurā dzīvojam. Tas, ka tas ir tavs pagalms, tava pilsēta, jūras piekraste vai mežs, kurā pavadi laiku, dod vēl papildus impulsu. Mežu un piekrastes sakopšanu ļoti labi pārzinu pats no savas personīgās pieredzes.

Pretstatā „izmērāmiem” individuālajiem mērķiem un rezultātiem sportā, daudz grūtāk ir novērtēt rezultātus, ko dod atsevišķu indivīdu aktivitātes vides aizsardzības jomā. Ko kopīgu Jūs saskatāt šajās abās sfērās?

Sportā lielus sasniegumus sasniegs tikai tie, kuriem tā ir sirdslieta. Talants viens pats visu neizšķir. Tas, kurš tam pieies ar sirdi, noteikti sevis izvēlētajā sporta veidā aizies daudz tālāk. Tāpat ir arī vides aizsardzībā. Audzinātāji, skolotāji, vadītāji, vecāki - no

viņiem ir atkarīgs tas, kā pret vidi izturas bērni. Ja bērnībā ir izveidojies un noformulējies viedoklis par vidi, ir gandrīz neiespējami to izmainīt.

Cilvēki, kas rūpējas par mūsu vidi, ir fanātiķi, kuriem tā ir sirds lieta. Vides aizsardzībai noteikti nebūtu jākļūst politizētai. Dažkārt skatos uz *Greenpeace* - tā ir politiska organizācija. Tā vairs nav vides aizsardzība. Ideja ir pareiza, bet izpildījums un pielietojums „ož pēc deguma”. Šādās vienkāršākās akcijās, kā to veic *Pēdas*, nekā politika nevar būt. Te ir runa tikai par fanātiķiem, kuriem rūp mūsu vide un kuri savas izjūtas mēģina nodot citiem, iekustināt pārējos.

Slinkums ir viena no dabiskākajām cilvēka īpašībām, kuras pārvarēšana parasti vainagojas ar noteiktiem sasniegumiem mūsu dzīvē. Kas ir Jūsu „brīnumformula” slinkuma pārvarēšanai?

Reizēm pēc mačiem un grūtām sezonām gribas un vajag atpūsties. Bet ja tas ieilgts vairāk par nedēļu vai divām, tad slinkums padara cilvēku slimu gan fiziski, gan morāli. Cilvēka ķermenis, organisms ir kā motorīņš, mehānisms, kam parasti ir vajadzīgs akumulators un detaļu ieeļļošana. Kad no rīta esmu veicis kaut kādu fizisku nodarbību, dienā man ir enerģija, lai gan pēc idejas vajadzētu būt nogurušam un enerģijai vajadzētu trūkt. Diemžēl ir ļoti daudz cilvēku, kuri nekad to savā dzīvē nav izbaudījuši un viņi neapzinās, ka šādā veidā var uzlabot ne tikai savu veselības stāvokli, bet arī produktivitāti visās jomās. Tāpēc reizēm ir veselīgi sevi piespiest un pamocīt – tas dod vienreizējus rezultātus un līdz ar to arī gandarījumu dzīvē.

Savā ziņā daudzi Jūs uzskata par vienu no Latvijas simboliem. Ko Jūs izvēlētos par Latvijas simbolu veidojot Latvijas tēlu pasaulē?

Latvijas simbols nevar būt viens cilvēks, bet gan tas, ko cilvēki aiz sevis atstāj. Ar kādām savām darbībām viņi ir iespaidojuši citu cilvēku dzīvi. Latvijas tēls ir ļoti svarīgs. CNN tika rādīta reklāma ar Latvijas zilo govī, dabu un ekotūrisma. Tas ir jāapkopo ar to, kas vēl mums ir - ļoti skaista pilsēta. Pilsētas ir tās vietas, kurās cilvēks ierodas un gūst pirmos iespaidus. Visam ir jāsākas no sakoptas pilsētas, kur cilvēkam ir patīkami ierasties. Pēc tam var doties pastaigāties pa sakoptu jūrmalu, sakoptu mežu, braukt pa sakoptiem ceļiem. Tāda *Pēdām* ir saikne ar Latvijas simbolu un nākotni.

Ko Jūs novēlētu vides fanātiķiem?

Pēc iespējas vairāk šādu akciju masveidību! Runāt ar visiem, piekert jebkuru iespējamo cilvēku aiz rokas un iesaistīt šajā lietā. Šādas talkas un kopīgi pasākumi kļūst par zināma veida infekciju. Tajos var gūt daudz vairāk gandarījuma, nekā veicot kaut kādu konkrētu projektu, darbiņu sev, savai personīgai labklājībai. Tā ir viskulosālākā ideja, kāda var būt - akcija, ka ģimenes dodas talkās sakopt mūsu vidi. Tas, ka roku rokā var būt ģimenes un skolotāji - tas ir izcili. Ja šie trīs cilvēki – tēvs, māte un skolotājs, var būt klāt un parādīt piemēru, tad varam būt droši, ka šim cilvēkam, kam vēlāk pašam būs bērni, būs interese un visas iespējas izaudzīnāt tos par apzinīgiem, vidi cenošiem savas tautas pārstāvjiem.